

ברור שעם הבנות הקריה המצב ישתפר יותר, ויש אפשרות אחת בלבד לטובתם - לחיות בשלום. שמיבה לסיוע למחבלים הוא המצב הלא ברור אם נשאר או נעזוב, ואז כדאי להשתתף בגרוש הכובש ולהחשב גבור. ומסוכן להשתלב ולשתף פעולה עם השלטונות. ברגע שיתברר שאנו נשארים פה הרי אין חשש משלוב במשק הישראלי ומשתוף פעולה. ואין סכוי לגרש אותנו. הכרירה היחידה שנותרה לטובתם - היא לחיות אתנו בשלום.

* * * *

ליל שמירה / עמוס בן-שפר

השעה לאחר הצות. העולם ישן. הס! רגע, רגע לא הכל ישנים, שנים ערים, אנו השומרים! לא ינום ולא ישן שומר ישראל!

הנוף שהטבנו להכיר שרוי בחשכה וקרן אור הזרקור מפלחת אותה מידי פעם. האזן כרויה לשמע קול רחש, והעין מתאמצת לראות ובולשת עם קרן האור.

ושוב שקט וחשך מסביב.

על אחת הגבעות אשר מנגד תקום ותבנה קרית חברון אשר היתה בעבר הלא רחוק אך חלום. אך עתה בימים אלה ממש קורם החלום עור וגידים וממש לנגד עינינו הופך למציאות. הטרקטור נוגס באדמות הטרשים ומכין התשתית לקריה. ושוב יהלכו יהודים בעיר האבות וישמעו בה קול תפילה, הלמות עמלים ומצהלות ילדים.

...מה זה? נתפסתי ל"ציונות"? הרי מופקד אני על השמירה. מציץ בשעוני ומונה את השעות שנותרו עד הבוקר. כן, שמירה זו... מי יתן ויבואו ימים ולא נצטרך לשמירה, שלום ישכון באהלינו.

רוח קרה חודרת לעמדת השמירה. כאן בהרי חברון חודר הקור לעצמות אפילו בליל קיץ. מנסה אני להתעטף היטב ולהשאר ער. הקפה והסגריות עוזרים לי בכך. לופת את העוזי ובודק שוב אם הכל כשורה. מפעיל הזרקור וקרן האור שוב מגששת בולשת באפלה.

קול רחש נשמע. אני מפונה הזרקור לכוון ממנו נשמע הרחש... כולי דרוך ומחכה לבאות אך הכל שקט... היה זה אך חתול ששנתו נדדה...
הזמן זוחל לאיטו, השמים המכוכבים מתחילים להתבהר הכוכבים כבו ואורות ראשוניים של טרם בקר נראים אי פה אי שם בחלונות החכרונים המשכימים קום.
קול תרנגול נשמע ולעומתו מחזירים ועונים חבריו "הגברים" אשר כלול. אכן יפה שעה זו לחזות בשחר העולה. במזרח מאדימה השמש, בקר חדש בא לעולם. מחלץ עצמותי ונלחם בשינה המשתלטת עלי.
ושוב הצצה בשעון. המחוגים זוחלים לאיטם... צעדים נשמעים למטה. ידידי המתנחלים נעורו מי לתמודו ומי לעבודתו.
אלה גם אלה ממהרים לתפילה של בקר. ואני ממחר לשינה שלאחר ליל שמירה.

* * * *

מסעדת המתנחלים / בני קצובר

"מסעדת המתנחלים קרית ארבע", שהינה מסעדה מפוארת, החלה למעשה בקיוסק או יותר נכון בדוכן פשוט למשקאות אשר הוצב על ידי המתנחלים בחדש אב לפני כשנתיים במטרה לשרת את המבקרים היהודים הרבים במערת המכפלה, לשם כך הבאנו שולחן פשוט קנינו כמה ארגזי משקאות ולאחר שהצבנו את השולחן ליד המבנה שהינו כיום המסעדה החלנו בהפעלת הקיוסק, הדבר נמשך יום אחד בלבד משום שלמחרת הודיע לנו המושל כי אנו חייבים לפרק את הדוכן, כיון שאין לנו רשיון לקיוסק (המענין הוא כי כל ערבי מציב דוכן כהצונו ללא שום רשיון, דוקא לגבי יהודים, מקפידים) ניסינו להסביר למושל כי אין זה לכבודנו כיהודים לפרק את הדוכן ביום לעיני הערבים, אך הוא עמד על כך ושלח חיילים שפרקו את הדוכן, וכמובן שהערבים ששו ושמחו על כך.

לפרשה זו היו הדים רבים בעתונות, ובכנסת, אך אנו הגענו למסקנה כי הפתרון היחידי הוא לפעול אצל הממשלה להקמת מרכז מסחרי יהודי ליד המערה שיכלול מסעדה, חנות למזכרות, וגלריה, במטרה לשרת את היהודים הישראלים והתיירים הבאים למקום.

תחילה כדי לא לעקוף את המושל הגשנו אליו בקשה לפתיחת מרכז מסחרי זה. אך הוא, כנגד זאת, הציג שנשלח משגיח כשרות למסעדה הערבית שליד המערה (שהיא כיום ברשותנו) ובכך נכשיר את המסעדה ונוכל לספק אוכל כשר למבקרים במקום. הצעה זו באה כמובן במטרה למנוע נוכחות יהודית כלשהי באזור מערת המכפלה.

ואז החלטנו לפנות ישירות לממשלה. נפגשנו לשם כך עם סגן רה"מ יגאל אלון שכהן אז כיו"ר ועדת השרים לענין חברון והסברנו לו את חשיבות הענין, הוא בקש שנמסור לו תכנית מפורטת על רצוננו וכך עשינו, הצענו או שיבנו בנין חדש לשם כך או שימסרו לידינו את המבנה שמשמש כמסעדה ערבית, שהינו בבעלות ממשלת ישראל (לפני המלחמה היה שייך לממשלת ירדן). יגאל אלון החליט לברר את ההצעה השניה כלומר, במקום שממשלת ישראל תמשיך להשכיר את המבנה הנ"ל לערבי, להשכיר זאת ליהודים. בינתיים התברר שבעל המסעדה הערבי משתייך לאל-פתח - הוא נער ובכך הוסרו רוב הקשיים הכרוכים בהעברת המסעדה לרשותנו. הוקמה ועדה ממשלתית לבדיקת הבעיה וכעבור מספר חדשים הוחלט להשכיר לנו את המבנה הנ"ל. עד שהדבר בוצע עברו עוד מספר חדשים וכך קבלנו את המבנה שמשמש כיום מסעדה וחנות למזכרות בחשון השנה.

אצלנו בהתנחלות התעוררה מיד הבעיה, מי יפעיל את המסעדה, והוחלט א) שרצוי שיהיה זה אדם מההתנחלות ב) שהמפעל לא יהיה צבורי אלא פרטי כדי שיתנהל בצורה היעילה ביותר. בסופו של דבר הוטלה המשימה על חמישה אנשים מההתנחלות שהקימו לשם כך קואופרטיב המפעיל כיום את המסעדה וחנות המזכרות.

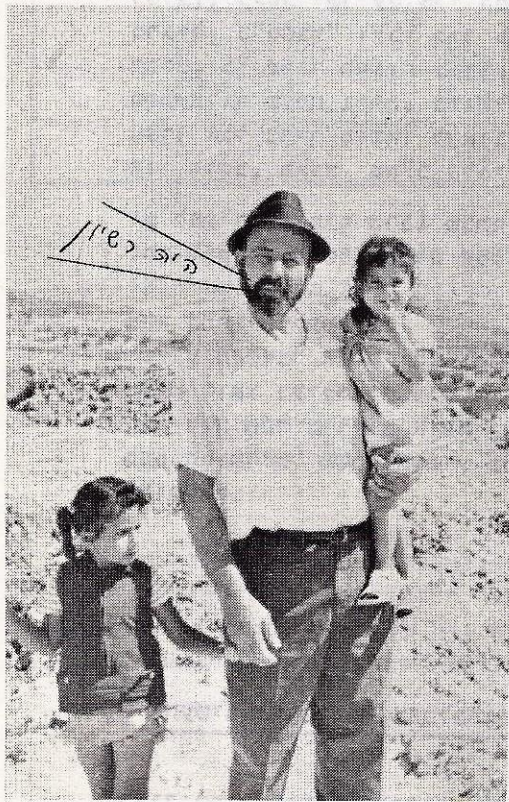
הדבר הוא כיום בגדר משימה ואין לדבר על רוחים משום מיעוט המבקרים כתוצאה מפחד התיירים אך המטרות היו א) נוכחות יהודית באזור מערת המכפלה ב) מתן אפשרות לכל יהודי המעוניין בכך להשיג בחברון אוכל כשר. ושני מטרות אלו הושגו במלואן, נותר רק לקוות שהישראלים והתיירים יבינו כי רק ע"י הגברת מספר המבקרים יגבר הבטחון במקום, משום שהמחבלים מטרנם להרחיק אותנו מהמקום ומיעוט מבקרים מעודד אותם יותר ויותר משום שזוהרי היתה מטרמם.

אנו מקוים שעם התגברות תנועת המבקרים שתבוא ודאי כתוצאה מהרחבת הישוב היהודי במקום נוכל להביא לכך אי"ה שכל אזור המערה יהיה בבעלות יהודית וכל יהודי יוכל להסתובב במקום ללא שום פחד ולקבל את כל השרותים מיהודים.

המונית שמחכה לרשיון

ראיון עם הרב לוינגר.

בעית התחבורה היהודית מחברון לכל ערי הארץ, התעוררה כאשר אחד מחברי ההתנחלות - יצחק בן חרוון - נהג במקצועו, פנה למשרד התחבורה ובקש לקבל רשיון למונית. להפתעתנו נתקלה הבקשה בקשיים מרובים ועתה לאחר שנתיים ימים, טרם זכה הפונה לרשיון. פנינו לרב לוינגר על מנת לקבל הסבר מהו המצב, מה היו העכובים וכיצד ניתן לשנות את המצב.

אנחנו : הרב לוינגר, מדוע יש צורך בתחבורה מיוחדת משלנו, הרי ישנה תחנת מוניות ערבית, כידוע, היכולה לשרת אף אותנו?

הרב לוינגר: כמו כל המטרות שלנו לאזרח את המקום, כך גם זה מיועד למטרה זאת. צריך להוסיף תחבורה יהודית על הכביש, צריך להיות "ישוב על הכביש", בין אם זה רכב פרטי ובין אם זה רכב צבורי: מוניות, אוטובוסים...

כל זה שייך למפעל האזרוח.

ש : איך התנהל המגע בינינו לבין משרד התחבורה?
ת : (בקול לאה ואיטי) פנינו למשרד התחבורה לפני שנתיים
בבקשה לאשר לנו מספר ירוק (רשיון להסעת נוסעים בשכר).
הבטיחו לנו שיטפלו בענין אבל הדבר נדחה כל הזמן.
עכשיו כשעזר וייצמך מונה לשר התחבורה, התחילו העניינים
לזוז. היו לנו כמה פגישות אתו ודנו בנושאים שונים.
בפגישה השלישית אתו, הבטיח השר שיתן אשור בזמן הקרוב,
עכשיו היה עוד צורך באשור מן הממשל הצבאי. בממשל יהודה
והשומרון הכל מתנהל כמו ממשלה בזעיר-אנפיך. יש עשרים
וחמישה קציני מטה שכל אחד מהם ממונה על ענף אחר כמו:
חקלאות, תעשייה, סעד, מסחר, בריאות וכד' (הם פועלים,
כמובן, בקשר ישר עם שרי הממשלה שלנו). גם הם "התמחו"
כרגיל, ב"סחבת" ולכן היו בהתחלה עכובים אדמינסטרטיים
רבים, כל מיני תחנות בדרך. בסופו של דבר התקבל האשור
מתת-אלוף שלמה גזית. בינתיים כל אחד נתן את האשור
מצדו אבל צריך משהו לדאוג ל"שדוך" בין שני הצדדים.
אני חושב, מקוה, שח"כ הלוי עשה את זה.

יש להעיר (מוסיף הרב) שבתחילה בקשנו לקבל מספר בצבע
זהה לזה של תושבי הגדה אבל לא הסכימו לתת לנו.

ש : מהי התחזית לעתיד?
ת : יש בעיה שדבר אזרחי לא יכול ללכת דרך ממשל יהודה והשומרון.
הצבא דואג בעיקר לערבים. אני מקוה שהמצב בקריה ישתנה כי
שם יהיה הכל בידיים אזרחיות, הרי כבר עכשיו הקריה נמצאת
תחת חסותו של משרד השכון שמתייחס אליה כמו אל מזרח-
ירושלים.

* * * *

התעשייה התעשיתית - כלכלית של קרית ארבע / משה אלירז

בעוד כשנה תגיענה לחברון-250. משפחות, שאפשר לאמוד לכ-1000
נפש. הממצע הארצי באחוזים של המועסקים מתוך כלל האוכלוסיה בשנת
1966 היה 35.9 - הרי שעלינו להכין 359 מקומות עבודה.

הממוצע של המועסקים בתעשייה במדינה בשנים 1965-66-67 היה
25.4%, מכלל העובדים במשק, מכאן, שיש להכין בחברון כ-90 מקומות
עבודה בתעשייה.

על פי הסטטיסטיקה של אותן שנים, מתקבלת החלוקה הסקטורלית הבאה:

הענף הכלכלי	הממצע של המדינה בשנים '65-'66-'67 באחוזים	המספר המשוער של המועסקים בענף המשק
תעשייה	25.4	90
בניה	8.9	32
מסחר בנקאות ובטוח	13	47
חשמל, מים ושירותים סניטריים	2	7
תחבורה - הובלה	6.9	25
שירותים צבוריים ועסקיים	23.3	82

ברור, שלוח זה בא לתת מושג כללי ביותר. - מפני שהסטטיסטיקה הכללית של המדינה אינה משקפת את הנתונים המקומיים, - ומפני שלא נכללו כאן ענפים מסוימים, כגון, חקלאות, שירותים דתיים, ועוד. נתונים אלה משקפים, על כל פנים, את הבעיה הכלכלית של חברון בכללותה וגודל האחריות המוטלת על האנשים אשר יבואו לעסוק בנושא זה.

האחריות בתחום השטח המדיני-פוליטי שייכת לתחום סמכותה של ממשלת ישראל. מה שאין כן בשטח הכלכלי המקומי, כאן, עיקר האחריות תהיה מוטלת על המתישבים ועל ידידיהם - אין צורך לפרט מידת חומרתם של מחדלים בשטח זה לגבי עתידו של עם ישראל ביהודה ושומרון.

הדרכים לפתרונות

א) חזון ומומחיות-הלכה המניע של ההתישבות החדשה בחברון היה כח החזון. אין ספק, שכח אדיר זה מחולל פלאות ולא יתכנו חיים ישראליים בארץ ישראל בלעדיו. יחד עם זאת, ברור, שכח זה לא יספיק לבסס ישוב עירוני מודרני. אליו יש לצרף כח מקצועי-מדעי.

המתנחלים פועלים בכוון זה, ובקרב יצורפו למתנחלים שני בעלי מקצוע בענפי הכלכלה, הבניה והתכנון.
"בדרך כלל נמצאת מחלקה לפיתוח כלכלי ותעשייתי במסגרת הארגון המוניציפלי אשר בו מקומה העדיף. מחלקה כזאת, בעלת התמחות מתאימה צריכה לכלול לפחות, מומחה אחד לפיתוח תעשייתי. פעולתה של מחלקה זאת תהיה קשורה ומוחאמת במיוחד לפעילות של החברה הכלכלית הקיימת, וכן לגופים ממשלתיים אזוריים." ("התעשייה בירושלים ופיתוחה בשנים 1968-1980 עמ' ז' תפקידי העירייה).
- שני בעלי המקצוע יהיו בראשיתה של מחלקה זו.

(ב) תכנון לטווח ארוך - במגעים עם שרי הממשלה בקשנו, שסקר כלכלי כללי של הר חברון ימומן ע"י משרד השיכון במסגרת התקציב של הקריה. סקר כלכלי זה יבדוק: - את הנתונים הטבעיים של הר חברון

- את קשריה הכלכליים העתידיים של חברון עם ירושלים, באר שבע והנגב,
- את דרכי התחבורה וההובלה לערים הגדולות ולנמלים אשדות ואילת,
- את האפשרויות של שלוב כלכלי מבחינה אנושית,
- את האפשרויות הגלומות בחברון כמרכז קיט והבראה,
- את האפשרויות של פיתוח ענפי המטעים ובקר באזור, קווים כלליים אלה יהוו בסיס לתכנון המפורט בעשור הבא. סקר כללי זה טרם נעשה, אך כבר ברור לנו, שהאפשרויות הפוטנציאליות של הר חברון רבות מאד. לדוגמא בעלמא נאמר כאן, שידוע לנו שאפשר לייצר בחברון שיש בעל איכות בין-לאומית אשר יעלה, לדברי המומחים, על השיש האיטלקי. כמו כן, תעשיית הזכוכית האמנותית, תעשיית היין, ועוד ועוד.

(ג) ההקלות הממשלתיות - בפגישה עם שר התעשייה, מר יוסף ספיר נחבררו ארבע נקודות:

1. מר דן תיכון, עוזר השר לאזורי פיתוח, מונה לאיש קשר בין המתנחלים לבין המשרד. מר דן תיכון החל בבדיקת התכניות הקיימות, ונפגש כבר עם מספר יזמים (בעלי יוזמה יכולים לפנות אליו במשרד התעשייה בירושלים, אך רצוי, שפניה זו תהיה מוחאמת עם מזכירות המתנחלים).
2. מבנים לתעשייה יוקמו על ידי המשרד - מבנים אלה יושכרו במחיר מינימלי והם יעמדו על תילם לפני תום בנית הדירות כדי שהמפעלים יהיו מוכנים בכניסת המשפחות.

3. הממשלה ערבה מבחינה פוליטית לכל השקעה בשטחים. השר הטעים, שערבות זו חלה על חברון.

4. בקשנו מהג', שאזור חברון יוכר כאזור פיתוח א'. השר בקש שהות לברר נקודה זו בממשלה. הוא עצמו תומך ברעיון זה ויעשה הכל כדי שהקלות אלה תינתנה לחברון.

היתרונות שבהכרה כאזור פיתוח א' הן רבות מאד. להלן, ציטוטים מהחוק לעידוד השקעות הון, אשר ימחיש היטב יתרונות אלה:

"פטור בנינים שבנייתם נגמרה בשנת מס 1961 ואילן: בעליו של בנין כמשמעותו בחוק מס רכוש ואשר גמר בנייתו היה לאחר התאריך הקובע אך לפני יום ז' בניסן תשכ"ג (1 באפריל 1963), יהיה פטור 5 שנים מתשלום שני שלישים של מס רכוש.

"זכות למענק: בעל מפעל מאושר שהוא מפעל תעשייתי או בניין תעשייתי יהא זכאי למענק מאת המדינה בהתאם להוראות פרק זה ובכפוף לאמור בסעיף 94, אולם אם המפעל הוא מכרה או מפעל אחר להפקת מחצבים, או מפעל לעבוד מחצבים שהופקו בישראל, לא יהא בעליו זכאי למענק אלא אם מתן המענק אושר על ידי שר האוצר, שר המסחר והתעשייה ושר הפתוח.

"שעור המענק: המענק יהיה באחוזים המפורטים בתוספת מן המחיר המקורי כמשמעותו לענין סעיף 21 לפקודת מס הכנסה, של נכסי המפעל או של הבניין התעשייתי, ומן ההוצאות שהוצאו על ידי בעל המפעל לפיתוח קרקע.

"קביעת תחומי האזורים: תחומי האזורים המנויים ייקבעו על ידי השרים, באשר ועדת הכספים של הכנסת.

"המס על הכנסה ממפעל מאושר בתקופת ההטבות: חברה שהיא בעלת מפעל מאושר תהא חייבת על הכנסתה החייבת, שהושגה מאותו מפעל, במס רווחי חברות בשעור שלא יעלה על 28% מאותה הכנסה ותהא פטורה מכל מס אחר עליה. מס רווחי חברות כאמור לא יותר לנכוי לפי סעיף 127(ב) (1) לפקודה;

המשך